

Arbejde for andre, vil let kunne opveje de Renter og Afdrag, som svare til den mindre Laanesum, og der vil saaledes kunne blive Penge til overs. Jeg tror derfor, at en saadan Mand hurtigere vil blive uafhængig, end den Mand, der sidder paa den større Lod. Dette mit Syn deles af ikke faa af dem, der have staaet i Begreb med at søge Laan, men have ladet sig afholde fra at fremkomme med Andragende af Frygt for, at de vilde komme til at paa tage sig for stor en Byrde. Jeg kan imidlertid godt følge den højtærede Landbrugsminister, naar han foreslaar, at Laaneværdien skal forhøjes fra 4 til 5,000 Kr. De, der dele mit Syn, kunne jo nøjes med et mindre Brug og en mindre Laanesum.

Hvad den anden Ændring angaar, nemlig Forhøjelsen af 2 Mill. Kr. til 3 Mill. Kr., deler jeg det ærede 10de kongevalgte Medlem (Hages) Syn, at det vilde være formaalstjenligt indtil videre at blive staaende ved 2 $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., som oprindelig var foreslaaet. Denne min Opfattelse dikteres først og fremmest af Hensynet til Statskassen, som jo ikke i Øjeblikket befinder sig i den mest blomstrende Forfatning. Forhaabentlig ville Skattelovene, som netop nu sætte Sindene saa stærkt i Bevægelse i Sogneraadene rundt om i Landet, virke saaledes, at man ad Aare med god Samvittighed kan stille større Krav til Statskassen end i Øjeblikket. Dernæst har jeg den samme Opfattelse, som kom til Orde fra den højtærede Landbrugsminister før, at naar en ny Lov som denne, hvis Virkning dog er ret ukendt, skal føres ud i Livet, maa man gøre smaa Skridt og lade sig belære af Erfaringerne. Det er jo ret betegnende, at det netop er i Randers Amt, hvor ca. $\frac{1}{4}$ af de alt oprettede Husmandbrug findes, at man træffer de to eneste Brug, som Staten har maattet overtage. Det turde være et Fingerpeg i Retning af, at vedkommende Kommission af Interesse for Loven har arbejdet med ikke fuldt saa skarp Kritik, som ønskeligt var.

I selve Lovforslaget er der enkelte Punkter, som jeg vil tillade mig at komme ind paa, og som til Dels allerede ere berørte af de ærede foregaaende Talere. I § 3 e. staar der, at den Mand, der skal kunne komme i Betragtning, skal have ernæret sig som Landarbejder i de sidste fem Aar. Jeg formoder, at det er Meningen, at det skal være dansk Landarbejde, disse Folk have ernæret sig ved. Man kunde jo ellers tænke sig det Tilfælde, at

en dansk Mand kom hertil fra Amerika med tilstrækkelige Penge og vilde søge at blive Statshusmand. Rimeligvis vilde han blive afvist til Fordel for de Folk, der have holdt sig hjemme. Det staar der ikke, men det er vel Meningen. — Dernæst er — hvad der nys blev berørt af den sidste ærede Taler — den Frist, hvori han i det højeste maa have været borte fra direkte Arbejde i Landbrugets Tjeneste, i det foreliggende Forslag forlænget fra $\frac{1}{2}$ til 1 Aar. Det er et Punkt, hvor Amtskommissionen efter min Mening maa have et vist Spillerum. Der er jo mangen en Mand, hvis Hovederhverv er Landbrug, men som om Vinteren gaar paa Stranden og fisker, og han bør dog ikke være udelukket. Det samme gælder Rigsdagsmænd, som sidde her inde det halve Aar, og som maatte ønske at opnaa at blive Statshusmænd. Det vilde dog være lige haardt nok, om de Mænd, der skrive Lovene, ikke selv kunne faa Nytte af dem.

Saa staar der i § 9, sidste Stykke, at hvis der paahviler vedkommende Ejendom Grundbyrder, og de fordeles, da faar den Del af dem, som falder paa Husmandslodden, 1ste Prioritet foran Statslaanet, og dette bliver altsaa saa meget mindre, som den kapitaliserede Værdi af den paagældende Del af Grundbyrderne andrager. Tænker man sig en Jordlod, hvorpaa der hviler en Grundbyrde af 20 Kr., og denne Grundbyrde kapitaliseres ved at multipliceres med 25, bliver det altsaa 500 Kr., der kommer til at staa som 1ste Prioritet. Vedkommende Mand har faaet bevilget Maksimumslaanet 5,000 Kr., hvoraf han selv ejer 500 Kr.; der er altsaa 4,000 Kr. til Rest, som bliver sat ind som 2den Prioritet bag ved Grundbyrden, der forrentes med 4 pCt., medens Statslaanet forrentes med 3 pCt. 2den Prioritet kommer saaledes til at svare 1 pCt. mindre end 1ste Prioritet. Med et Laan af 4,500 Kr. vil Manden af de første 500 Kr. svare 20 Kr. i Rente, af de resterende 4,000 til 3 pCt. 120 Kr., det bliver alt i alt 140 Kr. Havde der nu ingen Byrde hvilet paa Ejendommen, var han sluppen med 135 Kr., det vil sige 5 Kr. mindre. Jeg skal illustrere det ved et Eksempel. En Mand gaar hen til en ham velvillig sindet Mand og anmoder ham om en Jordlod, hvorpaa der hviler en Grundbyrde af en Størrelse som den nu nævnte. Den paagældende Mand siger: Jeg er villig til at hjælpe dig baade til Jord og til at fordele Byrderne. Saa faar han altsaa den kapitaliserede Byrde,